Motion
1984/85:2242

Andre vice talman Anders Dahlgren och Nils Åsling
Uppskjuten beskattning för kooperativa företag

Frågor kring kooperationens kapitalförsörjning hade en central roll i kooperationsutredningen. Utredningen konstaterade att kooperationen som företagsform var missgynnad i förhållande till aktiebolag vad gäller samhällets stimulans till uppbyggnad av eget kapital.

Vissa förbättringar har skett i och med riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition 1983/84 om kooperationens kapitalförsörjning m. m. Vi åsyftar främst tillkomsten av s. k. förlagsinsatser som bl. a. kan anknytas till allemanssparandet.

Förlagsinsatserna innebär i första hand att kooperationen förses med riskkapital utifrån. Väsentligast för den kooperativa företagsformen är emellertid självfinansieringsprincipen. Endast en mycket begränsad stimulans av denna inryms i riksdagens beslut, nämligen lindringen av dubbelbeskattning av insatsränta.

Föreningar som inte betalar insatsränta, t. ex. de lantbrukskooperativa, får ingen motsvarande stimulans. Det är anmärkningsvärt att principen medlemsnytta efter prestation i stället för efter kapitalinsats skall befinna sig i strykklass. Grundsatsen är ju att överskott från förenings verksamhet skall fördelas genom gottgörelse i relation till resp. medlems delaktighet i föreningens verksamhet under räkenskapsåret.

Eftersom insatsskyldigheten är betydande för en lantbrukare som är med i flera ekonomiska föreningar har frågan inte bara principiell utan stor ekonomisk betydelse. För att kooperation skall betyda samverkan också i ekonomisk mening erfordras att den väsentliga delen av det erforderliga riskkapitalet kommer från medlemmarna själva.

Kooperationsutredningen föreslog dels uppskjuten beskattning för del av insatsbetalningen, dels kooperativa kapitalfonder. Båda dessa förslag avvisades i regeringens proposition om kooperationens kapitalförsörjning (1983/84:84).

Vi finner dessa förslag mycket angelägna, inte enbart av lantbrukskooperativa motiv utan också för att underlätta bildandet av nya kooperativa företag, främst arbetskooperativa föreningar. Förslagen saknar kapitalspekulationsmotiv. Individuella medlemsinsatser återbetalas i nominellt värde och påverkas därvid inte av någon ändring av beskattningseffekterna.

Förslaget om uppskjuten beskattning av del av insatsamortering innebär att en latent skatteskuld uppstår, vilken skall återföras till beskattning när medlemsskapet upphör.

Den kooperativa kapitalfonden skall ses som en frivillig förstärkning av reservfonden. Möjligheterna att utnyttja kapitalfonden skall följa regler för reservfondsutnyttjande. Med skattemässig avdragsrätt för förening vid begränsad avsättning till kooperativ kapitalfond stimuleras föreningen till en större avsättning av årets resultat till kollektivt kapital. Det blir därmed ett alternativ till att lämna gottgörelse i form av efterlikvid/återbäring till medlemmarna, varav normalt en del, med beskattning hos medlemmar, återgår till föreningen i form av insatsamortering. Denna kapitalfond påverkar inte heller värdet av den individuella medlemsinsatsen.

Förslagen till ovan nämnda stimulanser för medlemmar i ekonomiska föreningar är allkooperativa och ligger helt i linje med vedertagna tankegångar om hur arbetande kapital i företag bör beskattas. Liksom bl. a. företagsskatteberedningen finner vi det betydelsefullt att göra skillnad mellan medel som gemensamt används för att bygga upp en förening och vad som används för privat konsumtion eller spekulation.

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att den årliga insatsen i kooperativa företag skall ge medlemmen möjlighet till uppskjuten skatteinbetalning med 60 % av insatsen,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om kooperativa kapitalfonder i enlighet med vad som anförs i motionen.

Stockholm i januari 1985

ANDERS DAHLGREN (c) NILS G. ÅSLING (c)